

לך לך - ז' מר-חשון

אז ביז שבעה בחשון איז עס נאך אלץ א המשך פון דער עלי' לרגל דחג הסוכות, און ווי עס איז מפורש אין ש"י, דכל פעם שהיו ישראל עולים לרגל לא היו יכולין להגיע לבתיהם אחר הרגל אלא בט"ז יום וה' דומה להם כאילו הם עדיין בא"י עוסקים בעניני הרגל כל זמן שלא היו עוברים הנהר הגדול נהר פרת.

דאס הייסט, אז ז' מרחשון איז דער טאג וואס איז מדגיש דעם גמר ההילוך והעלי' לרגל — ער באדייט די ירידה (מן העלי'), אידן קומען אראפ פון דער שלימות הקדושה אין ביהמ"ק בירושלים, יעדער איינער קומט צו זיין ארט, תחת גפנו ותחת תאנתו, בארץ ישראל אדער בחוץ לארץ, ביז צו דעם אחרון

א. ז' מרחשון פאלט אויס אלעמאל אין דער וואך פון פ' לך לך. וע"פ הידועי' אז די מועדי השנה (פון לשון „מועד" — א ספעציעלער זמן) האבן א שייכות צו די פרשיות אין וועלכע זיי פאלן אויס, איז מובן, אז אויך ז' מרחשון האט א תוכנידיקן פארבונד מיט פ' לך לך [ובפרט אז ז' מרחשון פאלט אויס אלעמאל אין פ' לך כנ"ל, ניט ווי אנדערע מועדים וואס זייער קביעות אין די פרשיות ווען זיי זיינען חל בייט זיך משנה לשנה].

וועגן ז' מרחשון זאגט די משנה, אז דאס איז דער טאג ווען „שואלין את הגשמים", ט"ז יום אחר החג, כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת, און אזוי איז גע'פסקנט די הלכה אין רמב"ם ושרי', אז בא"י הויבט מען אן שואל זיין גשמים בד' מרחשון.

פארשטייט מען, אז דאס איז ניט בלויז א סיבה שלילית, אז דער גשם זאל ניט גורם זיין קיין צער צו א אידן ביז ער וועט אנקומען לביתו בסוף הגבול, נאך

רשי' תענית ד, ב (דיה אית) ובר"ח וריג שם. אבל בפרשי' שם** (י, א): כלומר ביאת מים לנהר פרת שהוא רחוק יותר. ובמארי שם מפורש יותר, לנהר פרת ולא ירבו מימיו כי עד שלא יוכלו לעבור. וראה לקמן הערה 10.

(7) חז"ל סמ"ג סקמ"ו.

(8) ראה הערה 10.

(9) מ"א ה, ה.

(10) כ"מ מלשון השי"ך הנ"ל, הם עדיין בא"י. שלא היו עוברים הנהר הגדול נהר פרת, היינו שהיו עולים לרגל מחזיר. ונמצא שגם בשבילם אחרו השאלה. וכ"מ לכאורה מלשון המארי הנ"ל, עד שלא יוכלו לעבור, וכן מפורש בפרשי' לרי"ף תענית שם. כשחזרו לבבל מן ארץ ישראל לאחר הרגל... אבל בשו"ע אדה"ו מפורש, כדי שיגיע

(1) בתחלת השבוע (ביום א') או באמצע השבוע (יום ג' או ד' — כבשנה זו, תשמ"ב), או בסוף השבוע — ביום ר.

(2) שליה חלק תושבי ר"ם וישב.

(3) תענית י, א.

(4) הל' תפלה פ"ב ה"ז.

(5) אר"ח ר"ס ק"ז. ובשו"ע אדה"ו שם.

(6) כ"ה בשו"ע אדה"ו. ולא יעצרו הגשם. וכ"ה בריב"א תענית שם, שלא יעצרו הגשם בחזרתם כ"י. ולכאורה כ"ה הכוונה ברע"ב למשנה תענית שם, ולא יפסיקו הגשמים. ובפרשי' ב"מ (כח, א ד"ה כד'), ולא יבדיקוהו הגשמים. וראה גם לשון

(**) ולהעיר משד"ח כללי הפוסקים סי"ח אות ג (כ"ד ט א'חז"ד, א) אם הפירוש לתענית הוא לרשי'.

(*) ולכאורה כ"ה לפרשי' במשנה הנ"ל (כנ"ל הערה 6).

(**) ולהעיר משו"ת תשב"ץ ח"ג ט"ו רא, שעדיין הם עולים לרגל ממצרים ושאר ארצות.

(*) אלא שממשיך. ונמצאת מכשילן לעתיד לבא.

מרחשון איז ניט אן ענין וואס איז געווען
שייך נאר בזמן שביהמ"ק הי' קיים, ווען
מ'האט עולה געווען לרגל, נאר ס'איז
אויך שייך צו אידן בכל הזמנים. וואס
דערפאר איז „שואלין את הגשמים" בז'
במרחשון בא"י אויך בזמן הזה, ווי דער
אלטער רבי ברענגט אראפ בשו"ע¹¹, אף
לאחר החורבן¹² היו מתאספים ג"כ מכל
הסביבות¹³ בירושלים¹⁴ לרגל כמו
שעושים גם היום לפיכך¹⁵ לא בטלו
תקנת חכמים שתקנו השאלה בא"י בז'
במרחשון¹⁶.

און דאס איז אויך נוגע בכל המקו-
מות, אויך בחו"ל¹⁷, ווי"ו דער שו"ך¹⁸
זאגט, אז אויב מ'שרייבט אין א שטר

(13) שם. והוא מר"ן תענית שם. הובא בב"י לטור
שם. לבוש שם. וראה קרבן נתנאל על הראש תענית
שם ס"ד אות ת. הגהות יעבץ ל"ב שם.

(14) ראה גם שהשיר פ"א, טו (ב). פ"ח, ט (ג).

מהר"ן חיות נדרים כג, א.

(15) ראה לעיל הערה 10 ובשו"ג הב' שם
מתשב"ץ, ובמקומות שבהערה שלפניו.

(16) בלבוש שם „מתאספים יחד בירושלים כל
הדרים סביבות"י.

(17) בר"ן שם: ומפני עולים הללו ראי שנאחר
השאלה שהיא היתה עיקר התקנה. ומלשנו משמע
קצת שיש בזה (מעין) הגדר דעלי לרגל (וכדמשמע
בשהש"ר ותשב"ץ שם. ועוד). שלכן מאחרין בשבילן
השאלה, משא"כ מלשון אדה"ז „לפיכך לא בטלו
כו"י, משמע שהוא רק הנהגה טובה כו' וכי"ב. וראה
שו"ת נוב"י מהד"ת אורח סי' צד. שו"ת מהר"ן חיות
ק"א לעבודת ביהמ"ק. ואכ"מ.

(18) אף שלהלכה בחו"ל שואלין ס' יום אחר
התקופה (טושו"ע ודאדה"ז אורח שם). ולהעיר
מתענית (ד, ב) דמשמע דדברי ר"ג הם גם בבבל
(גלות). עיי"ש.

(19) ונוגע גם להלכה בשאלת גשמים. טעה
היחיד ושאל מטר מז' מרחשון ואילך אינו מחייב
לחזור (שו"ע אדה"ז שם ס"ס א. וש"נ).

(20) חר"מ סמ"ג סקמ"ז.

(*) ועד"ז הוא בלבוש שם: ולכן לא היו מתחילין
גם אחר החורבן עד ז' מרחשון כדי שיגיעו לבתייהם.
אלא שכחב לפניו. „ע"פ שלא היו עולין לרגל מי"מ
היו מתאספין כו"י.

בשישראל (אין חו"ל) דעגרייכנדיק
דעם נהר פרת.

ב. לפי זה דארף מען פארשטיין די
שייכות צו פ' לך, וואו עס רעדט זיך און
ס'איז מוגש דער היפך — „לך לך
מארצך וממולדתך ומבית אביך אל
הארץ אשר אראך" — די הליכה ועלי'
(פון אברהם) ממקומו וארצו, ארויסגיין
פון חו"ל (חרו), און גיין קיין א"י.

און אע"פ אז גלייך בתחלת הסדרה
ווערט אויך דערציילט אז „וירד אברם
מצרימה" — איז דאך אבער בא-
וואוסט אז דער תוכן עיקרי פון יעדער
סדרה זאגט זיך ארויס אין איר נאמען,
ובפרשתנו אין דעם נאמען „לך לך",
וואס ווייזט אויף דער הליכה פון חו"ל
ועלי' אין ארץ ישראל. ועוד ועיקר —
רוב הסדרה ככולה רעדט וועגן
אברהם'ס זיין אין א"י.

און וויבאלד אז יעדער ענין אין תורה
איז א הוראה, איז דאך פאראן א הוראה
סיי אין דער פרשת השבוע (כידוע)¹
תורת אדה"ז אז „מען באדארף לעבן
מיט דער צייט", „מיט דער פרשת
השבוע", סיי אין דעם ענין פון ז'
מרחשון — פאדערט זיך ביאור, ווי
קומען זיך צוזאמען די צוויי ענינים,
וואס זיינען בתוכן הפכי איינער פונעם
צווייטן.

ובפרט אז דער ענין הנ"ל פון ז'

האחרון בשישראל שעלה לרגל לביתו לנהר פרת
שהוא מקום ישוב היותר רחוק מירושלים (וראה
ב"מ שם. תוי"ט למשנה תענית שם). ובפסקי התוס'
תענית ס"ט. הרחוקים מנהר פרת כגון בני בבל לא
היו עולין לרגל (וראה תודיה מאל"י פסחים ג, ב.
משנה למלך ה"ל קרבן פסח בתחלתו). ואכ"מ.
(11) יב, יר"ד.

(12) ספר השיחות תשי"ב ע' 29 ואילך. ולהעיר
שתורה זו שמע כ"ק מרח אדמור"ר מאביו מוצש"ק פ'
17 לז.

מאכן די וועלט א דירה לו ית', ווערט זי נתעלה העכער ווי זי איז געווען פריער (לפני ירידתה למטה²⁷).

דאס איז אבער ניט מספיק לבאר די שייכות צו פ' לך לך ווי דאס איז בפשוטו של מקרא²⁸, אז עס רעדט זיך וועגן הליכת אברהם פון חו"ל קיין א"י, און וואו עס איז מודגש דער „לך לך" דורך דעם הילוך פון חו"ל קיין א"י.

ד. וועט מען דאס פארשטיין בהקדם החילוק צווישן דעם מעמד ומצב פון אידן בעלייתם לרגל, וואו זיי האבן זיך געפונען „לפני ה'"²⁹, לגבי זייער מעמד ומצב געפינענדיק זיך יעדערער במקומו „תחת גפנו ותחת תאנתו" — ניט „לפני ה'". וואס איז כמובן א ירידה לגבי זייער מעמד ומצב זייענדיק „לפני ה'", איז אבער דא אז ער „עלי ועילוי דוקא דורך דעם וואס זיי זיינען ווייט, ניט „במקום אשר יבחר ה'".

ווייל מען דוגמא לדבר אין נגלה דער חילוק צווישן א שכיר און א שליח: א שכיר איז עבודתו בדרך כלל אין דעם ארט פון די בעלים, אדער (במקום) מיט נכסי הבעלים; דאקעגן א שליח איז בדרך כלל ניט במקום הבעלים (ווי עס ווערט אנגעדייטעט אין לשון „שליח" גופא — אז ער ווערט אוועקגעשיקט פון דעם משלח): און אויך זיין עשי' איז לאו דוקא פארבונדן מיט חפצי הבעלים.

(27) ראה אוה"ת שם תרעט, א: לך לך שיהי בבחי' מהלך ולא בבחי' עומד, ושם ע"ב: שזהו עומד פי' לך לך. וידוע (תרא' ל, סע"א. ובכ"ח) שזהו העילוי שנעשה בהנשמה ע"י ירידתה למטה שנעשית בבחי' מהלך.

(28) משא"כ לפי הוזהר בלך לך שההליכה היא מלמעלה למטה — תריח פרשתנו פט, ב. אוה"ת שם (כרך ו) תרעט, ב. וראה ד"ה ויאמר גו' לך לך תשלח (נדפס לקמן ע' 295 ואילך).

(29) כנאמר בכמה כתובים על ביהמ"ק או גם בנוגע לירושלים (ראה יב, ז. יח. יד, כג. וראה וזכרים לב, סע"א ואילך. קיט, ב. יומא מה, ב.) ואכ"מ.

„אחר הרגל", מיינט עס „ט"ו יום אחר הרגל", לויט דער משנה הנ"ל, „ואע"ג דהשתא אנו בגולה מ"מ לשון אחר הרגל נמשך מהם".

ג. דעם עצם ענין, אז אין דער עבודה פון אידן אוועקגייענדיק פון ביהמ"ק איז דא א עילוי — וואס מצד דעם י"ל אז עס ווערט אנגערופן „לך לך", וואס ווייזט אויף עלי' — איז מובן: דוקא ווען אידן קומען אן כל אחד לביתו ולמקומו, און אדם חורש ואדם זורע³⁰ מאכט יעדער איד פון זיינע דברים גשמיים א דירה לו ית' בתחתונים³¹, דורך תומ"צ, און „כל מעשיך יהיו לשם שמים"³² און „בכל דרכיך דעהו"³³.

וואס דאס איז ניט שייך (אויף אזויפיל) בשעת מ'געפינט זיך בירושלים ובביהמ"ק בזמן הרגל, ווארום דעמולט האט מען ניט צו טאן מיט עבודת האדמה, מיט הולך לפרקמטיא וכי' ובכלל מיט עובדין דחול — מיט „תחתו" נים".

אבער פון ז' מרחשון אן (ווען אידן הייבן צוריק אן חרישה וכו') מאכן פון דברים תחתונים א דירה לו ית', א יתרון האור מן החושך³⁴, במילא ווערט אן עלי', „לך לך", בא אידו³⁵.

[ובדוגמת המבואר בכ"מ בנוגע צו דער ירידה הכללית — ירידת הנשמה למטה³⁶ בעולם הזה, אז דורך איר עבודה למטה אין דברים גשמיים, צו

(21) ברכות לה, ב.

(22) תנחומא נשא טז. במדבר פ"ג, ו. תניא פליי.

(23) אבות פ"ב מ"ב.

(24) משלי ג, ו. טושי"ע או"ח סרל"א.

(25) לשון הכתוב קהלת ב, יג.

(25) ראה בארוכה בכ"ז לקמן ע' 381 ואילך.

(26) ראה אוה"ת פרשתנו (כרך ד') תרפח, סע"א

— שענין „לך לך" קאי על ירידת הנשמה בגוף.

זיך מתייחס צום משלח, ד.ה., אז דער משלח טוט דורך דעם שליח; ביז צו דעם העכסטן אופן אין שלוחו של אדם כמותו — כמותו ממש. אז נישט נאָר די מעשה השליח און זיין כח המעשה ווערט אזוי ווי דעם משלח'ס, נאָר דער שליח גופא ווערט די מציאות פון דעם משלח (וואָס דערפאַר העלפט עס אויך אין אַזעלכע ענינים וואָס דער משלח דאַרף בדוקא אליין טאָן).

ה. מעין זה י"ל איז דער חילוק (ברוחניות) צווישן דער עבודת ישראל בעלייתם לרגל זייענדיק, לפני ה' (במקום הבעלים), און זייער עבודה תחת גפנו ותחת תאנתו:

בעלייתם לרגל, איז ביי זיי געווען „ראה כל זכורך את פני האדון ה'“ „את פני ה' אלקיך“ ראיית אלקות — „וכדרך שבא לראות כך בא ליראות“ — „אידן זיינען געקומען זען און „איין-זאפן“ דעם גילוי אלקות שבביהמ'“ „דאָס זען די „עשרה“ ניסים שנעשו לאבותינו בביהמ' און „מקום שכינה, כהנים בעבודתם לויים בדוכנם וישראל במעמדם“ — איז דאָס אַלץ כביכול אַן ענין, צוליב זיך. זיי דערהערן און „שעפן“ זיך אַן מיט גילוי שכינה

שליח מיינט אז ער טוט אַ מעשה איזו שתהי פאַר דעם משלח.

עס איז אויך אַ חילוק בתוכן צווישן אַ שכיר (וכי"ב) מיט אַ שליח; אַ שכיר איז, כל עשיתו צוליב זיך, כדי לקבל שכרו ואילו הוא נושא את נפשו; לאידך, דער מושג פון שליח איז, אַז די פעולה ומעשה וואָס ער טוט איז (בעיקר) נישט פאַר זיך נאָר פאַר דעם משלח'ן.

דעריבער, איז אַ שכיר, וויבאַלד אַז ענינו איז וואָס ער טוט צוליב זיך, איז אַ שקלא וטריא צי זיין מעשה קען זיין ווי מעשה השוכר, גערעכנט ווי דער בעה"ב האָט געטאָן די מעשה;

משא"כ אַ שליח, הגם ער איז נישט אין דעם אָרט וואו עס איז דער משלח, ווי-באַלד אָבער ער טוט עס (בעיקר) נאָר פאַרן משלח, איז די עש' פון דעם שליח כאילו ווי דער משלח האָט עס געטאָן; אָדער נאָכמער, אַז די מעשה גופא איז

(30) תצא כד, טו.

(31) אף שלפעמים גם „פועל“ הוא שליח ונאמר ע"ז ל' „שליחות“ (ראה לדוגמא ב"ק קטו, סע"א ואילך), הרי נ"ק פועל, „השוכר את הפועל“, אלא שמשתמשים ב' שליחות כיוון שבמציאות עושה דבר במקום הבעה"ב. אבל אין בזה (שלימות) הגדר דשליחות.

(32) בכ"מ (י, א), „שאני פועל דידו כיד בעל הבית הוא, וי"א שהוא רק לדעת רב נחמן, ולא להלכה (ראה תשובות רע"א תניאן סי' קיב), ועפ"מ ש"כ כמה אחרונים (הובאו ונסמנו באוצר מפרשי התלמוד לבי"מ שם) בזה, יש לומר שגם לדעה זו איז ענין דשליחות. ואכ"מ.

וצ"ע בשו"ע אדה"ז חא"ח סי' רמג ואילך (וש"ג). ושם סי' רמג סוס"ד, שלענין שליחות אין לחלק בין עושה לטובת המשלח בין עושה לטובת השליח בין כך ובין כך שלוחו הוא.

ואולי השליחות בשבת כשהנכרי עושה מלאכה עבורו אינו קענין השליחות בכלל, כיון שסריס אינו מן התורה אלא רק „יש שליחות לחומרא“ (לשון אדה"ז שם ר"ס רמג). וכמה פרטי דינים שם האיסור הוא כי „נראה הדבר כאילו עסק זה בשביל הישראלי וכי"ב. ועצ"ע.

(33) ראה בארוכה לקח טוב להר"י ענגל בתחלתו.

וראה שו"ע אדה"ז חא"ח קריא לסר"ג סק"ח.

(34) תשא לז, כג.

(35) שם, כד.

(36) חגיגה בתחלתה. וראה אה"ת סי' וירא קג, ב ואילך.

(37) ראה לקו"ת ברכה צח, ב. ושם: שע"ז כל הנשמות מתבטלין כנר בפני האבוקה כר ע"ש.

(38) אבות פ"ה מ"ה.

(39) ראה תשב"ץ תנ"ל (בשו"ה להערה 10) שלכן היו עדיין עולין לרגל „כי עדיין נשאר מהניסים שהם בירושלים כו“.

(40) תורה כי מציון (בי"ב כא, א), וראה רשבים ראה יד, כג.

באין ערוך — בין נברא לבורא איז אין ערוך.

און דעריבער איז די עבודה פון תומ"צ (לעשות לו ית' דירה בתחתו-נים), אנהויבנדיק פון ז' מרחשון, פאר-בינדן מיט "לך לך".

ז. ע"פ כל הנ"ל וועט מען אויך פארשטיין די שייכות צו שם הסדרה "לך לך", וואו עס רעדט זיך וועגן הליכת אברהם מחו"ל לא"י:

אברהם אבינו, נאך זייענדיק אין חו"ל, האט מפרסם געווען אלקות און גע-בראכט מענטשן צו דינען דעם אוי-בערשטן — „את הנפש אשר עשו בחרן“⁴⁴, כמסופר בארוכה אין מדרשי חז"ל, און ווי דער רמב"ם⁴⁵ איז מבאר בפרטיות, והתחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוה העולם ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך כדי שיכיר ויהוה כל הברואים הבאים בו והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעו שיש אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד כו".

וויבאלד אבער אז דאס אלץ איז געווען מצד דעם וואס הכיר את בוראו, „שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננתו הנכונה“, קומט אויס, אז דאס וואס ער האט מפרסם געווען אלקות איז געווען מצד זיין הכיר, אנערקענונג פון אלקות,

און „כיון שהכיר וידע התחיל להשיב תשובות כו" — איז ער געגאנגען

(בדוגמת נשמות בגן עדן וואס „נהנין מזין השכינה"').

דער אוועקגיין און קומענדיק צוריק יעדערער למקומו (בו' מרחשון), איז דאך ניט כדי לראות את פני גר', כדי ער זאל דערהערן און פילן ג-טלעכקייט (ואדברא דאס האט ער געהאט אין א גאר העכערן אופן ווען ער איז געווען „במקום אשר יבחר ה'א לשכן שמו שם“, „לפני ה'“, בירושלים בביהמ"ק).

נאך צו אויספירן די כוונה און שליחות פון דעם אויבערשטן אויף מקיים זיין תומ"צ, און בכללות — לעשות לו ית' דירה בתחתונים;

איז דוקא דעמולט ווערט ער א שליח, שלוחו של אדם — העליון — כמותו, „כמותו ממש" פון כביכול, דעם אויבערשטן.

ו. עפ"ז איז מובן וואס די עבודה פון ז' מרחשון אומקערנדיק זיך פון עלי לרגל ווערט אנגערופן „לך לך“:

אמיתית ענין ההליכה איז דוקא ווען מ'גייט אריבער אין א נייער דרגא לגמרי, וועלכע איז באין ערוך העכער פון דער דרגא וואו מ'איז געווען פריער, „ידוע"'.⁴⁶

און וויבאלד אז פריער, בעלייתם לרגל, איז זייער עבודה געווען יראה כל זכור, זייער מציאות, זיי אלס נבראים זאלן זען און דערהערן ג-טלעכקייט, קומט אויס, אז די עבודה תחת גפנו גר', וואס ענינה איז אויספירן די כוונה ורצון פונעם אויבערשטן, איז א הליכה

(44) שלכן „יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב“ (אבות פ"ד מ"ז), כי בעוה"ב הוא התענוג והנחיר של הנברא שהוא בא"ע להתענוג של הבורא שבתשובה ומעשים טובים בעוה"ז. ראה המשך וכנה תרל"ז פ"ב.

(45) פרשתנו יב, ה.

(46) ראה גם פרשי' נח יא, כח.

(47) הל' ע"ז פ"א ה"ג.

(41) ברכות יז, א. רמב"ם הלכות תשובה פ"ח ה"ב. ראה תניא ספ"ד.

(42) לקרית ויקרא א, ג.

(43) ראה תרי"א ט"פ וישב, אוה"ת שם (בראשית

כרך ה' ע' תתקיג ואילך). המשך תרס"ז ע' תצו.

ובכ"מ.

אין אנדערע ווערטער: דער פירסום פון אלקות זייענדיק בחו"ל, וויבאלד דאס איז געווען פארבונדן מיט זיין הכרה, איז געווען אין אן אופן אז וועלט איז א באזונדערע זאך וועלכע איז בטל צו אלקות: משא"כ דער פירסום נאכן ציווי "לך לך", וואס איז געקומען מצד ציווי הבורא, איז געווען אין אן אופן פון "ויקרא שם" בשם ה' אל עולם" (און ניט "אל העולם"), אז וועלט מיט אלקות זיינען כביכול איין זאך.⁵⁶

ט. דאס איז אויך וואס דער פסוק זאגט ומאריך "לך לך מאריך וממולדתך ומבית אביך (אל הארץ אשר אראך)": די הדגשה איז דא ניט אז אברהם זאל גיין אין א"י, נאר (דער עיקר) — ער זאל ארויסגיין⁵⁷ פון (זיין מציאות —) "ארצך", "מולדתך" און "בית אביך".

— ווי חסידות טייטשט דאס אפ:
"מאריך" — פון דיינע רצונות, "וממולדתך" — פון דיינע געוואוינהייטן (ומדות), "ומבית אביך" — פון דיין חכמה (אב וחכמה) — אע"פ וואס בא אברהם'ן איז דאס אלץ געווען אין קדושה ואלקות, אבער דאך "מאריך וממולדתך ומבית אביך", זיינע רצונות ומדות ומוחין (טאקע דקדושה, אבער א

מודיע זיין, שאין זו דרך האמת דאתם הולכים בה".

ח. אויף (און נאך) דעם איז געווען דער ציווי פון דעם איבערשטן — "לך לך". און פון דעמולט האט זיך אנגע-הויבן ביי אברהם א נייער סדר: ער האט מגלה געווען אלקות מצד ציווי ה' — אלס שלוחו של הקב"ה.⁵⁸

און דעריבער איז דוקא אנקומענדיק קיין א"י ווערט דערציילט אז "ויקרא בשם ה'",⁵⁹ כאטש אויך פריער האט ער מפרסם געווען אלקות אין וועלט, כנ"ל: די תורה דערציילט דערמיט, אז ניט (נאך) אויך אין א"י האט ער מגלה געווען אלקות, נאר אז (נאכן ציווי ה' "לך לך") איז דאס געווען באופן אחר לגמרי, ע"ד פי' רש"י:⁶⁰ "עכשיו הוא אלקי השמים ואלקי הארץ שהרגלתיו בפי הבריות, אבל כשלקחני מבית אבי ה' אלקי השמים ולא אלקי הארץ, שלא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא ה' רגיל בארץ".

הגם אז אויך בחו"ל האט אברהם מפרסם געווען אלקות בעולם, איז אבער "לא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא ה' רגיל בארץ";⁶¹ דוקא דורך "ויקרא שם בשם ה'" זייענדיק אין א"י (נאכן ציווי "לך לך") איז "הרגלתיו בפי הבריות".⁶²

(48) להעיר מפנים יפות כאן.

(49) להעיר גם מצפני' תרומות נעתק בצפני' עה"ת ח"ש כד, א: דאברהם (ה' בו ד' גדרים) בן ג' הוה בו אמונה שכליות כו' כשה' בן עה (שהוא בצאתו מחרון) התחיל עשיית המצות.

(50) פרשתנו יב, ח.

(51) ח"ש כד, ז.

(52) ראה בארוכה בביאור פרש"י זה לקו"ש חט"ו ע' 158 ואילך.

(53) להעיר מרמב"ם שם שמסיים שלפני יציאתו לחורן, ביזו שגבר עליהם בראיותיו כ"ו ורק אחר שהגיע לארץ כנען" כ, עד שיחזירוהו לדרך האמת.

עד שנתקבצו אליו אלה אלפים ורבות והם אנשי בית אברהם ושחל בלבם העיקר הגדול הזה".

(54) ראה רמב"ם שם: עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם.

(55) וירא כא, לג. וראה סוטה י, סע"א ואילך.

(56) לקו"ת תבא מב, ד. מג, ג. המשך תעריב פרק קלג. ועוד.

(57) ראה משכיל לדוד כאן בפרש"י ריש פרשתנו, שהדיוק בפרש"י שלא נאמר לך לך על הליכתו לארץ ישראל (כרגיל בקרא בכ"מ) כ"א על יציאתו, ע"ש.

(58) ראה סו"ה לך לך תשי"ה. ועוד. לקמן ע' 305 ואילך. לקו"ש ח"א פ' לך ע' 18.

אריין אין וואכעדיקע טעג⁶⁰: יעדערער דארף וויסן, אז דאס דארף אים ניט גורם זיין א געפיל פון עצבות ח"ו, נאר אדרבה, ער דארף עס טאן בשמחה גדולה, וויסנדיק אז דוקא אין דער עבודה ווערט ער א שליח פון אויבערשטן — וואס שלוחו של אדם כמותו ממש — צו דורכפירן די כוונה עליונה פון לעשות לו ית' דירה בתחתונים:

וואס דאס וועט זיין בגילוי ממש בכל העולם כולו אין דער גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ווען, ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר⁶¹.

(משיחת ש"פ לך לך תשמ"א)

מציאות דקדושה), „אל הארץ אשר אראך": ער דארף גיין אין דער ארץ (עבודה) וואס (און ווי) דער אוי- בערשטער ווייזט אן —

וואס דאס האט אויפגעטאן אן עילוי שלא בערך אין אברהם'ן, אז ער איז גע- ווארן א שליח ה', וואס דורך דעם איז געווארן צוואה וחיבור פון גברא מיט בורא, וואס איז געווען די הכנה צו חיבור עליונים ותחתונים שבמית⁵⁹.

יוד. דאס איז די הוראה וואס מען נעמט ארויס פון ז' מרחשון וואס פאלט אויס, כנ"ל, לעולם אין דער וואך פון פ' לך לך — וואס אויך בזמן הגלות איז דאס דער זמן ווען מ'גייט ארויס פון „עסוקין בעניני הרגל" און מען גייט

60) ראה לקמן ע' 301 ואילך, ושי"נ. קונט ויעקב הלך לדרכו תשי"מ (נדפס לקמן ע' 367 ואילך). ושי"נ. לקמן ע' 381 ואילך. ובכ"מ.
61) ישע"י מ, ה.

59) משא"כ עבודתו לפני' (ראה לקו"ש חט"ז ע' 84 ובהערות 13, 14 שם. ושי"נ).

וירא

פון וועלכן מ'קען אַרויסנעמען אַ הוראָה אין עבודת ה' (אַזוי ווי מען דאַרף אַרויסנעמען פון יעדער זאך וואָס מ'זעט אַדער מ'הערט¹). נאָר זיי אַנטהאַלטן אַ תוכן מיוחד, וועלכן מען דאַרף לערנען און פאַרשטיין.

איז אין דעם סיפור האמור ניט פאַר-שטאַנדיק: „וירא ה' אל אברם" שטייט שוין פריער און צוויי מאל (אין פ' לך לך²). פאַרוואָס איז געווען די בכי פון רבי'ן נ"ע אויף דעם וואָס דער אוי-בערשטער האָט זיך באַוויזן צו אברהם אבינו און צו אונז (אים) באַווייזט ער זיך ניט — בקשר מיט'ן פסוק אין פ' וירא, און ניט פון פ' לך לך?

וועגן דעם צווייטן מאל „וירא ה' אל אברם" (פון פ' לך לך) — קען מען זאָגן, אַז דער רבי נ"ע האָט נאָך אפשר דע-מאַלט ניט געלערנט דעם פסוק, היות ווי דער פסוק איז כמעט אין סיום הסדרה (ווי עס פירט זיך בכמה מקומות דער סדר הלימוד מיט קינדער, אַז מען לערנט מיט זיי יעדער וואָך נאָר אַ טייל פון פרשת השבוע³):

אַבער בנוגע צום ערשטן מאל „וירא ה' אל אברם", וואָס שטייט אין תחלת הסדרה, האָט ער דאָך יאָ דעמאַלט גע-לערנט — איז פאַרוואָס איז זיין פאַנאַנ-דערוויינען זיך ניט געקומען בקשר מיט דעם פסוק?

א. מ'האָט שוין כמה פעמים דער-ציילט דעם סיפור פון רבי'ן (מהורש"ב) נ"ע, וואָס האָט פאַסירט ווען ער איז גע-ווען אַ קינד פון פיר אַדער פינף יאָר, בשבת פרשת וירא:

דער רבי נ"ע איז אַריין צו זיין זיידן כ"ק אדמו"ר הצ"צ (צו מקבל זיין די ברכה בשייכות מיט זיין יום הולדת⁴) און האָט זיך פאַנאַנדערגעוויינט, זאָגנדיק: פאַרוואָס האָט זיך דער אויבערשטער באַוויזן צו אברהם אבינו און צו אונז (אים) באַווייזט ער זיך ניט?

האָט אים דער צ"צ געענטפערט: אַז אַ איד (א צדיק⁵), צו ניין און ניינציק יאָר, איז מחליט אַז ער דאַרף זיך מל זיין, איז ער ווערט אַז דער אויבערשטער זאָל זיך באַווייזן צו אים.

ב. סיפורי רבותינו נשיאנו בכלל, ובפרט די וועלכע זיי אַליין האָבן אונז מגלה געווען ע"מ לפרסמם, זיינען דאָר זיכער מדוייק בכל פרטיהם.

אפילו די סיפורים וועלכע האָבן פאַסירט בקטנות — איז דערפון גופא וואָס רבותינו נשיאנו האָבן דערציילט די סיפורים (ובפרט ע"פ מחז"ל⁶ אַז „בוצין בוצין מקטפ' ידיע"), איז פאַר-שטאַנדיק, אַז זיי זיינען ניט נאָר אַז ענין

(1) ראה לקו"ש ח"א פ' וירא. ח"ה כ' מרחשון. שם ע' 321. חט"ז וירא"כ' מרחשון. והוא משיחת ש"פ וירא, כ"ף מרחשון, תרצ"ג. נעתקה בקיצור בהיום יום ע' קג.

(2) כ"ף מרחשון שנת תרכ"א. תולדותיו בפרטיות — ראה „תנוד לנער". ס' התולדות אדמו"ר מהורש"ב (קה"ת תש"ב. ועוד).

(3) ראה לקו"ש ח"ה שם ביאור ב' הנוסחאות שבו.

(4) ברכות מה, רע"א.

(5) כתורת הבעש"ט הידועה (כתר שם טוב קה"ת) הוספות ס' ככו ואילך, וש"נ.

(6) יב, ז, י, א.

(7) אבל אינו מסתבר עפ"ש בגרי"א עה"פ (ואתחנן ו, ז) ושננתם לבניך. ועוד.